

Sirküler Tarihi : 27.09.2006  
Sirküler No : 2006/101

### KİSMİ BÖLÜNMENİN SAĞLADIĞI VERGİSİZ YENİDEN YAPILANMA İMKANI YENİ KVK KAPSAMINDA DEVAM ETMEKTEDİR

#### 1. ŞİRKETLERDE KİSMİ BÖLÜNMENİN MAHİYETİ VE YASAL DAYANAĞI :

Şirketlerin birleştirilebilmesi veya bir şirketin başka bir veya birden fazla şirketi devralması öteden beri mümkündür.

Ancak yakın bir geçmişe kadar bir şirketi bölerek birden fazla şirket haline getirmek mümkün değildi.

Daha sonra, bir anonim veya limited şirketteki yahut bir yabancı şirketin Türkiye şubesinin bilançosundaki ;

- Bir veya birden fazla GAYRİMENKULÜN,
- Bir veya birden fazla İŞTİRAK HİSSESİNİN,
- Tüm unsurlarıyla MAL ÜRETİM TESİSİNİN,
- Tüm unsurlarıyla HİZMET İŞLETMESİNİN,

KAYITLI DEĞERLERİ ÜZERİNDEN, TAMAMEN VERGİSİZ OLARAK mevcut veya yeni kurulacak şirket veya şirketlere AYNİ SERMAYE OLARAK KONULMASI imkanı getirilmiştir.

KİSMİ BÖLÜNME SONUCU AYNİ SERMAYE KONULAN ŞİRKETTE MEYDANA GELEN SERMAYE ARTIŞINI TEMSİL EDEN HİSSELER, İSTENİRSE BÖLÜNEN ŞİRKETTE KALABİLMEKTE, İSTENİRSE DOĞRUDAN BÖLÜNEN ŞİRKETİN ORTAKLARINA VERİLEBİLMEKTEDİR.

Kısmi bölünme olarak isimlendirilen, bu **vergisiz ayni sermaye koyabilme modeli** Eski Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 38/2. maddesinde yer almış olup uygulama esasları *"Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ (RG.16.09.2003-25231)"* ile duyurulmuştur.

Yeni KVK'da kısmi bölünme hükmü eskisine benzer bir metinle korunmuş olup, KİSMİ BÖLÜNME YENİ KVK ve yukarıdaki Tebliğ UYARINCA HALEN YAPILABİLMEKTEDİR.

ESKİ BÖLÜNME HÜKMÜ (Eski KVK Md.38/2)	YENİ BÖLÜNME HÜKMÜ (Yeni KVK Md.19/3-b)
“Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya bu mahiyetteki bir yabancı kurumun Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan gayrimenkuller ve iştirak hisseleri ile üretim tesisleri, hizmet işletmeleri ve bu tesis ve işletmelere bağlı gayrimaddi haklar, hammadde, yarı mamul ve mamul malların, mukayyet değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine, bu değerleri devreden şirketin ortaklarına verilmek veya devreden şirkette kalmak üzere, devralan şirketin iştirak hisseleri karşılığında aynı sermaye olarak konulması.”	“b) Kısmi bölünme: Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya sermaye şirketi niteliğindeki bir yabancı kurumun Türkiye'deki iş yeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda yer alan taşınmazlar ile en az iki tam yıl süreyle elde tutulan iştirak hisseleri ya da sahip oldukları üretim veya hizmet işletmelerinin bir veya birkaçını kayıtlı değerleri üzerinden aynı sermaye olarak mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine devretmesi, bu Kanunun uygulanmasında kısmî bölünme hükmündedir. Ancak, üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur. Kısmî bölünmede devredilen varlıklara karşılık edinilen devralan şirket hisseleri, devreden şirkette kalabileceği gibi doğrudan bu şirketin ortaklarına da verilebilir. Taşınmaz ve iştirak hisselerinin bu bent kapsamında devrinde, devralan şirketin hisselerinin devreden şirketin ortaklarına verilmesi halinde, devredilen taşınmaz ve iştirak hisselerine ilişkin borçların da devri zorunludur.”

## 2. ESKİ VE YENİ BÖLÜNME HÜKÜMLERİ ARASINDAKİ FARKLAR :

Yeni KVK ile kısmi bölünme hükmü korunmuş olmakla beraber, detay planda bazı değişiklikler getirilmiş olup, bu değişiklikler şöyle özetlenebilir :

- **İştirak hisselerinin bölünme konusu olabilmesi için, bu hisselerin aktifte en az 2 tam yıl süre ile kalmış olması şartı getirilmiştir.** Buna göre bir iştirak hissesinin bölünme yoluyla vergisiz olarak başka bir şirkete aktarılabilmesi için o hissenin en az (365x2=) 730 gün süre ile bölünecek şirketin aktifinde kalmış olması gerekmektedir. Bu şart yeni KVK'nun 5/e maddelerindeki istisna hükmünü ve GVK'nun 80/1'inci maddesindeki vergisizlik halini anımsatmaktadır. Bilindiği üzere söz konusu maddelerin uygulanmasında, 232 no.lu Gelir Vergisi Tebliği uyarınca, iştirak hissesi yeni edinilmiş olsa bile, bu edinim 2 yıl öncesinden beri sahip olunan bir hissenin sağladığı rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle ele geçmişse bu yeni hisse, rüçhan hakkını sağlayan eski hissenin iktisap olunduğu tarihte edinilmiş sayılmaktadır. Aynı anlayışın bölünmeye konu edilecek iştirak hisselerine ilişkin 2 yıllık süre açısından da geçerli olması gerektiği görüşündeyiz.
- **Gayrimenkullerin ve iştirak hisselerinin bölünmeye konu edilmesinde, bölünmeyle oluşan yeni hisseler bölünen şirketin ortaklarına veriliyor, bunlarla ilgili borçların da devredilmesi mecburiyeti getirilmiştir.** Bu yeni şartın ne şekilde uygulanacağı konusunda henüz açıklık yoktur.
- **Bölünmenin işletme bütünlüğünü bozmaması gerektiği şeklindeki anlayış yeni yasada hükme bağlanmıştır.** Kısmi bölünmeye ilişkin yeni yasa metninde “... üretim veya hizmet işletmelerinin devrinde, işletme bütünlüğü korunacak şekilde faaliyetin devamı için gerekli aktif ve pasif kalemlerin tümünün devredilmesi zorunludur...” ifadesi yer almaktadır. İşletmelerin kısmi bölünmeye konu edilmesinde işletme bütünlüğünün korunması esası eskiden de vardı. Burada amaçlanan asıl husus,

bölünme sonrasında işletmenin yeni şirket bünyesinde çalışmaya devam edebilirliği. Bu hüküm, 6 üretim hattından oluşan bir iplik fabrikasındaki hatlardan birinin veya 25 kamyonun (25 ayrı hizmet işletmesinden) oluşan bir işletmedeki 9 adet kamyonun bölünme konusu yapılmasına engel değildir.

- **Yeni KVK’da bölünme yoluyla mal edinen kurumun müteselsil sorumluluğu, devralınan varlıkların emsal bedeli ile sınırlandırılmıştır.** Eskiden bölünme yoluyla mal edinen kurum, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsil şekilde ve bir sınır olmaksızın sorumlu tutulmaktaydı. Bu durum, bölünme yoluyla sahip olunan malın değerinin çok üzerinde olabilen anlamsız mesuliyetlere sebebiyet verebilmekteydi.

### 3. KİSMİ BÖLÜNMEDE VERGİSİZLİĞİ SAĞLAYAN HÜKÜMLER :

Normalde aynı sermaye koyma işleminin rayiç bedel üzerinden yapılması gerekir. Böylelikle aynı sermaye olarak konulan malın kayıtlardaki değeri ile rayiç bedeli arasındaki fark üzerinden kurumlar vergisine tabi kazanç doğması, bu rayiç bedel üzerinden KDV hesaplanması, gayrimenkul intikallerinde harç ödenmesi, yapılan sözleşme nedeniyle damga vergisi doğması söz konusudur.

Aynı sermaye koyma işleminin kısmi bölünme kapsamında yapılması halinde bütün bu vergiler ortadan kalkmakta olup, kısmi bölünmede vergisizliği sağlayan hükümler şunlardır;

- Kurumlar vergisini önleyen hüküm, KVK’nun 19/3-b maddesi,
- KDV doğmasını önleyen hüküm, KDV Kanunu’nun 17/4-c maddesi,
- Tapu Harcını ve tescil harçlarını önleyen hüküm, Harçlar Kanunu’nun 123. maddesi,
- Damga vergisini önleyen hüküm, DVK ekindeki 2 sayılı Tablonun IV-17. pozisyonu.

### 4. BÖLÜNME YOLUYLA YAPILABİLECEK VERGİSİZ PAYLAŞMALAR, MAL AKTARIMLARI VE SATIŞLAR:

#### 4.1.Şirket Mallarının Vergisiz Olarak Ortaklar Arasında Paylaştırılması:

Anonim veya limited şirketlerde bazen ortaklar şirketteki malları paylaşıp, birbirleri ile ortak olmaktan kurtulmak isteyebilirler.

Mesela, bir şirketin ekseri hisselerine sahip olan kişi vefat ettiğinde, eş ve çocuklar miras yoluyla bu şirketin hissedarı haline gelirler. Mirasçılar böyle bir ortaklığı sürdürmek istemiyorlarsa şirket mallarını paylaşabilmeleri, normalde bir çok verginin ortaya çıkmasına sebebiyet verecek işlemlerle mümkün olabilmektedir. Halbuki bölünme modeli bu paylaşmanın vergisiz olarak yapılabilmesini sağlar.

Örneğimize konu şirketin bazı gayrimenkullerinin ve iştirak hisselerinin yanı sıra, bir nakliye işletmesi ve un fabrikası olduğunu, mirasçıların ise eş ve iki çocuk olduğunu varsayarsak, bölünme yoluyla şöyle bir paylaşma yapılabilir;

Mevcut şirketteki un fabrikasına ait malvarlıkları ile, nakliye işletmesine ait malvarlıkları aynı sermaye konulmak suretiyle oluşturulacak iki yeni şirkete vergisiz olarak aktarılır. Böylelikle bir şirket üçe bölünmüş olur. İki yeni şirketin hisseleri, doğrudan (sermaye azaltımı yolu ile) ilk şirketin ortaklarına (mirasçılara) vergisiz olarak payları oranında intikal eder. Böylelikle her üç şirkette de hissedar haline gelen mirasçılar birbirlerine hisse devretmek suretiyle mirasçı eş ilk şirketin hisselerini, mirasçı evlatlardan biri, un fabrikasına sahip şirketin hisselerini, diğer evlat ise nakliye işletmesine sahip şirketin hisselerini elde etmiş olur.

Şirket mallarının bu şekilde vergisiz paylaşımı, istenen menfaat dengesini sağlamıyorsa taraflar birbirlerine para veya mal vermek suretiyle istedikleri dengeyi kurabilirler.

Tabiatıyla böyle bir vergisiz paylaşma sadece mirasçılar arasında değil, birbirinden ayrılmak isteyen diğer anonim ve limited şirket ortakları açısından da mümkündür.

#### **4.2.Şirketin Bir Kısım Malvarlıklarından Arındırılabilmesi:**

Bir şirketin hisselerine alıcı çıktığında bu alıcı, söz konusu şirket aktifindeki bir kısım malvarlığını istemeyebilmektedir. Böyle bir durumda bu şirketin aktifindeki istenmeyen malvarlıklarının şirket dışında çıkartılması, böylelikle şirket hisselerinin satışa hazır hale getirilmesine ihtiyaç duyulabilmektedir. Hisse alıcısı tarafından istenmeyen malvarlıklarından bu şirketin kısmi bölünme yoluyla vergisiz olarak arındırılması mümkündür.

Örnek vermek gerekirse, gemi acentalığı yapan bir hizmet işletmesine ait hisseler alıcı çıktığı, ancak alıcının bu şirketin sahip olduğu arsayı istemediği, yani bu arsanın şirketin dışına çıkartılmasından sonra hisseleri almak istediğini varsayalım. Söz konusu arsa bölünme yoluyla vergisiz olarak başka bir şirkete aktarılır. Bu aktarma sonucunda aynı sermaye konulan şirkette meydana gelen sermaye artışını temsil eden hisseler doğrudan gemi acentası şirketin ortaklarına verilir. Böylelikle şirket hisse alıcısının istemediği mal varlığından arındırılmış olur. Ancak hisselerin ortaklara verilmesi sermaye azaltımını gerektirdiği için sermayenin ve iç kaynakların bu azaltımı karşılayacak meblağda olması gerekir.

#### **4.3.Bir Şirketin Halka Açılmaya Hazır Hale Getirilmesi:**

Halka açılmak istenen şirketlerde, halkla paylaşılacak istenmeyen malvarlıkları bulunabilmektedir.

Böyle bir durumda halka açılmak istenen şirketten, bu malvarlığının vergisiz olarak çıkarılmasında da bölünme modeli başarı ile uygulanabilmektedir.

#### **4.4.Ölümden Sonra Ortaya Çıkabilecek Anlaşmazlıkları Önlemek İçin Murisin Sağlığında Bir Şirketi Birden Çok Şirket Haline Getirmesi:**

Bilindiği üzere, 25-30 yılda bir nesil değişikliği olmakta ve yeni nesiller miras yoluyla birbiri ile ortak hale gelebilmektedir.

Böyle bir ortaklığın yürümeyeceği kanaatinde olan muris adayı, sağken şirket içindeki malvarlığını, mirasçı yapısına göre birden fazla şirkete tevzi etmek ve her bir mirasçının ayrı şirketlerin hisselerine sahip olmasını sağlamak suretiyle ölümünden sonra çıkabilecek miras problemlerini önlemek isteyebilir.

Bir şirket malvarlığının birden fazla şirkete vergisiz olarak ve bu amaçla dağılımını sağlamanın yolu da yine kısmi bölünmedir.

#### 4.5.Şirket Mallarının Bölünme Yoluyla Vergisiz Olarak Satılabilmesi:

Satılmak istenen gayrimenkul, iştirak hissesi, üretim tesisi veya hizmet işletmesi, bölünme yolu ile yeni bir anonim şirkete veya satın almak isteyen anonim şirketine aynı sermaye olarak konulur.

Aynı sermayeyi temsil eden yeni anonim şirket hisseleri, öncelikle aynı sermayeyi koyan şirkete gelir ve derhal (sermaye azaltımı yoluyla) aynı sermayeyi koyan şirketin hissedarlarına verilir. Bilindiği gibi halka açık olmayan anonim şirketlerin hisseleri, bu hisselerle sahip **gerçek kişiler** tarafından iki yıl geçtikten sonra satışından doğan kazanç gelir vergisine tabi değildir. Söz konusu hisseler 2 yıllık bekleme süresi dolduktan sonra devredilmek suretiyle, söz konusu malvarlıkları tamamen vergisiz olarak ve anonim şirket ambalajı içinde alıcıya teslim edilmiş olur. (Mükerrer 80 /1. madde, MENKUL KIYMETLERİN iki yıl beklendikten sonra satışının vergisiz olacağını hükme bağlamaktadır. Bu hükümden tereddütsüz şekilde faydalanabilmek için iki yıllık bekleme süresinin anonim şirket hisse senetlerinin bastırılmasından veya geçici ilmuhabere bağlanmasından itibaren başlayacağı düşünülmelidir).

Bölünen şirketin ortağı **gerçek kişi değilse** (firma ise), hisse satış bedeli ile bu hissenin kayıtlı değeri arasındaki fark vergiye tabi olmakla beraber, hissedarın kurum olması halinde ve gerekli diğer şartlar sağlandığı takdirde yeni KVK'nun 5/e maddesindeki istisna uygulanabilir.

#### 5. BEKLENEN MEVZUAT DEĞİŞİKLİĞİ:

Bilindiği üzere Türk Ticaret Kanunu yeniden yazılmış ve 1514 maddelik tasarı metni, Adalet Bakanlığının [www.adalet.gov.tr](http://www.adalet.gov.tr) adresli sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

Yeni TTK'nun 2006 sonlarına doğru yasalaşması öngörülmektedir.

Kısmi bölünme işlemlerinin halen mevcut olan yasal dayanağı Kurumlar Vergisi Kanunu 19/3-b maddesidir. Tatbikatı ise yukarıdaki birinci bölümde belirtilen Tebliğ hükümlerine göre kısa sürede yapılmaktadır. (Adli tatil gibi geciktirici bir durum olmadığı takdirde kısmi bölünme işlemlerinin 1 – 2 ay içinde sonuçlandırabilmesi mümkün olmaktadır.)

Yeni Türk Ticaret Kanunu Tasarısında, kısmi bölünmenin yapılış şekli, yasal düzenlemeye bağlanmaktadır. Yeni Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girdiğinde bölünme işlemleri, bu Kanuna göre yapılmaya başlanacağı için söz konusu Tebliğ yürürlükten kaldırılacak veya yeni Kanuna göre revizyona tabi tutulacaktır. Tasarıda büyük ölçüde bugünkü uygulamaya paralel hükümlere yer verilmiş olmakla beraber, yeni mevzuat işlerlik kazanıncaya kadar, bölünme işlemlerinin bir süre tıkanması veya yavaşlaması muhtemeldir.

Saygılarımızla.